

Quicksan Wet Natuurbescherming Ruimtelijke ingrepen Culemborg, Geldermalsen en Lienden



Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg

T 0345 753 275
E info@bureau-iridis.nl
W www.bureau-iridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 8212 39 119 B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: J. (Jasper) Hooymans
Veldonderzoek: J. (Jasper) Hooymans
Foto's: J. (Jasper) Hooymans

Foto voorblad: De onderzochte watergang aan de Pander
weg te Lienden

Projectnummer: 2018-102
Wijze van citeren: Hooymans, J, 2018. Quickscan Wet Natuurbe-
scherming, Ruimtelijke ingrepen Culemborg,
Geldermalsen en Lienden
Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg,
PRNR-2018-102.

In opdracht van: Royal Haskoning DHV
Contactpersoon: F. Timmerman

Status: Concept 07-08-2018
Ondertekening: M.A. (Marco) Snijder
Paraaf: 

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals
hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage
mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door
middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder
schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Advies-
bureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een
ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgscha-
de, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten
van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie
Kadaster 2018, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde be-
grenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbu-
reau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau
Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwe-
zigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of
bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en
jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede
om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorgani-
satie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van eco-
logische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte
van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetge-
ving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen,
waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aan-
sprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwij-
nende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wet-
geving of jurisprudentie.



J. (Jasper) Hooymans

Quickscan Wet Natuurbescherming

Ruimtelijke ingrepen Culemborg, Geldermalsen en Lienden

In opdracht van: Royal Haskoning DHV

Inhoud

Samenvatting	1	4 Onderzoeksmethode	12
1 Inleiding	2	4.1 Literatuuronderzoek	12
1.1 Aanleiding en context	2	4.2 Veldonderzoek	12
1.2 Onderzoeksvragen	2	4.3 Analyse	12
1.3 Leeswijzer	2	5 Resultaten en effectbeoordeling	13
2 Plangebied en werkzaamheden	3	5.1 Vaatplanten	13
2.1 Beschrijving van het plangebied en werkzaamheden	3	5.2 Grondgebonden zoogdieren	13
2.1.1 Culemborg	3	5.3 Vleermuizen	13
2.1.2 Geldermalsen	3	5.4 Vogels	14
2.1.3 Lienden	3	5.5 Vissen	14
3 Wettelijk kader en beschermde soorten	8	5.6 Amfibieën	14
3.1 Wettelijk kader	8	5.7 Reptielen	15
3.2 Wet natuurbescherming	8	5.8 Ongewervelden	15
3.2.1 Natura 2000-gebieden	8	6 Conclusie en advies	16
3.2.2 Soortbescherming	8	6.1 Beantwoording onderzoeksvragen	16
3.2.3 Vogellijst	10	6.2 Mitigerende maatregelen	16
3.2.4 Zorgplicht	10	6.3 Conclusie	17
3.3 Ontheffing, vergunning of vrijstelling	10	7 Bronnen	18
3.4 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	11	7.1 Literatuur	18
3.5 Conclusie benodigd onderzoek	11	7.2 Websites	18
		Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen	19

Samenvatting

Royal Haskoning DHV is voornemens op drie locaties in respectievelijk Culemborg, Geldermalsen en Lienden werkzaamheden te gaan uitvoeren voor Waterschap Rivierenland. De ruimtelijke ingrepen betreffen het realiseren van waterberging, poelen, een nevengeul en de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Ruimtelijke ingrepen kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde soorten. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

In dit kader heeft Royal Haskoning DHV aan Ecologisch Adviesbureau Viridis gevraagd een onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quickscan).

In de te dempen watergang in Culemborg worden heikikkers verwacht. Om dit met zekerheid vast te stellen is nader onderzoek naar de heikikker in maart noodzakelijk.

Tabel 1 | Samenvatting effecten en vervolgstappen per aangetroffen of verwachte soortgroep

Soortgroep	Effecten?	Vervolgstappen?
Algemene broedvogels	mogelijk	Werken buiten broedseizoen
Amfibieën	mogelijk	Aanvullend onderzoek heikikker

Tabel 2 | Onderzoeksperiodes per soortgroep

Type	Minimaal aantal onderzoeken	Onderzoeksperiode	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept
Heikikker	1 bezoek	Maart							



1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Royal Haskoning DHV is voornemens op drie locaties in respectievelijk Culemborg, Geldermalsen en Lienden werkzaamheden te gaan uitvoeren voor Waterschap Rivierenland. De ruimtelijke ingrepen betreffen het realiseren van waterberging, poelen, een nevengeul en de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Ruimtelijke ingrepen kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde soorten¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

In dit kader heeft Royal Haskoning DHV aan Ecologisch Adviesbureau Viridis gevraagd een onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quickscan).

1.2 Onderzoeksvragen

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming geeft een Quickscan Wet natuurbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Gelderland.

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren.

1.3 Leeswijzer

In de rapportage worden bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord. In hoofdstuk 2 zijn het plangebied en de werkzaamheden beschreven. In hoofdstuk 3 is het wettelijke kader met betrekking tot beschermde soorten in Nederland kort benoemd. In hoofdstuk 4 is de onderzoeksmethode beschreven en vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de onderzoeksresultaten gepresenteerd (inclusief effectbeoordeling). De conclusie en het advies zijn in hoofdstuk 6 beschreven. Tot slot is een overzicht van de geraadpleegde literatuur in hoofdstuk 7 opgenomen.



2 Plangebied en werkzaamheden

2.1 Beschrijving van het plangebied en werkzaamheden

Wegens de klein omvang van de projectgebieden zijn alle gebieden opgenomen in één rapport. Hieronder wordt elk plangebied apart beschreven met de daarbij gepland staande ruimtelijke ingrepen.

2.1.1 Culemborg

Het plangebied in Culemborg is gelegen aan de Prijsseweg nabij huisnummer 111. Het gebied bestaat uit graslanden gelegen tussen de winterdijk in het noorden en de Prijsseweg in het zuiden. Midden in het plangebied ligt een maisperceel die grenst aan de sloten die gedempt gaan worden. De sloten die gedempt gaan worden zijn de kleine sloten aan de oostzijde van het plangebied, op sommige plekken zijn deze zeer ondiep en al deels droog gevallen. De sloot aan de westzijde dus aan de andere kant van het maisperceel is dieper, breder en rijk begroeid met kikkerbeet en grote egelskop. Dwars op de te dempen sloot loopt een grote wetering.

2.1.2 Geldermalsen

Het plangebied in Geldermalsen is gelegen in de binnenbocht van de Linge nabij het plaatsje Tricht en in

het zuiden begrenst door het Trichtsevoetpad. De oever van de Linge is vrij steil en grotendeels beschoeid. Een deel van de oever is begroeid met wilgen en de hele oever met ruigte begroeid. Naast de oever ligt een smalle strook ingezaaid kruidenmengsel dat weer grenst aan het maisperceel dat het grootste deel van het plangebied bedekt. In het perceel wordt een nevengeul gegraven en een kleine poel.

2.1.3 Lienden

Het plangebied in Lienden is gelegen aan de Panderweg te Lienden. Het gaat om een brede wetering waar een natuurvriendelijke oever gerealiseerd gaat worden. Het deel van de wetering van de Panderweg bij het gemaal tot aan de Linge die hier parallel aan de A15 stroomt is onderzocht.

In Figuur 2.1 t/m 2.3 en afbeelding 2.1 t/m 2.6 zijn impressies van de plangebieden en de directe omgeving te zien.





Figuur 2.1 | Ligging plangebied Diefdijk te Culemborg.





Figuur 2.2 | Ligging plangebied Geldermalsen.





Figuur 2.3 | Ligging plangebied Lienden.



Afbeelding 2.1 | Geldermalsen; Van links naar rechts, mais, ingezaaide kruidenrand, ruigtestrook en de Linge met op de achtergrond de rij wilgen op de oever.



Afbeelding 2.2 | Geldermalsen; Overzicht in noordelijke richting met op de achtergrond het dorpje Tricht.





Afbeelding 2.3 | Culemborg; De te dempen sloot begroeit met riet tussen het weiland en de maisakker gelegen, en afwaterend op de voedselrijke grote wetring met veel flap.



Afbeelding 2.4 | Culemborg; De te dempen sloot bedekt met een laag eendekroos en begroeiing van pijlkruid en riet.



Afbeelding 2.5 | Lienden; De wetering en het gemaal aan de Panderweg met hier een deels begroeide rietoevers.



Afbeelding 2.6 | Lienden; De wetering gezien vanuit het noorden richting de snelweg A15 en de rivier de Linge.



Figuur 2.7 | Geldermalsen; De Linge gezien vanaf de oever.



Figuur 2.8 | Geldermalsen; Palen van de beschoeiing langs de oever van de Linge.



3 Wettelijk kader en beschermde soorten

3.1 Wettelijk kader

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van de lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO blijft wel het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

3.2 Wet natuurbescherming

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen.

3.2.1 Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten of activiteiten in en/of in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden.

Het plangebied Lienden ligt op een afstand van 2 kilometer tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Het plangebied Diefdijk Culemborg ligt op een afstand van 3,5 kilometer tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Lingegebied & Diefdijk-Zuid'. Het plangebied Geldermalsen ligt op een afstand van 6 kilometer tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken'.

Het is daarom niet noodzakelijk om een voortoets t.b.v. een habitattoets in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

3.2.2 Soortbescherming

Het hoofdstuk 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor een ontheffingsaanvraag.



Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen:

1. opzettelijk doden en vangen van vogels;
2. opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
3. eieren rapen en onder zich hebben;
4. opzettelijk verstoren van vogels;
5. het verbod onder 4) is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
6. het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, gelden de volgende verbodsbepalingen:

1. opzettelijk doden en vangen;
2. opzettelijk verstoren;
3. opzettelijk vernielen of rapen eieren;
4. opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings- of rustplaatsen;
5. opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 3.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding van natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

1. opzettelijk doden of vangen;
2. opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

1. in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvel-



- den, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- h. in het algemeen belang.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (artikel 1.7) en de actieve soortbescherming (artikel 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of te herstellen.

3.2.3 Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn en het verdrag van Bern (artikel 3.1 en 3.5). Een aantal vogelsoorten hebben een dubbele beschermingsstatus omdat zij onder beide beschermingsregimes vallen. Voor deze soorten geldt het verbod 'opzettelijk verstoren' ongeacht of deze verstoring van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

De nesten van vogels zijn beschermd als ze door de vogels in gebruik zijn, zowel in als buiten de gangbare broedperiode (15 maart tot 15 juli). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 (afhankelijk van de soort) van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie Kader 3.1). De wetgever verstaat onder verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

3.2.4 Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mèt en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (artikel 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in

het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

3.3 Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (artikel 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Bijlage A voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten. In onderhavige rapportage wordt niet ingegaan op de voorkomende soorten van de vrijstellingslijst.

Gezien de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied die zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden, zijn negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde soorten niet uit te sluiten. Dit betekent dat er mogelijk verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden. Een Quickscan Wet natuurbescherming is dan ook noodzakelijk.



3.4 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken (NNN). Het NNN is ruimtelijk in de Provinciale Structuurvisie vastgelegd. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Wanneer bij ruimtelijke ontwikkelingen een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd dient altijd een 'Nee, tenzij'-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden.

Voor onderhavig project is het uitvoeren van een 'Nee, Tenzij'-toets niet nodig omdat er geen wijziging in de bestemmingsplannen plaatsvindt en/of de plangebieden buiten de begrenzing van het NNN ligt.

3.5 Conclusie benodigd onderzoek

Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden is het noodzakelijk de volgende toetsingen uit te voeren:

- Quicksan Wet natuurbescherming;

In onderhavig rapport worden de kaders, uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van deze toets beschreven.

Kader 3.1 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 (afhankelijk van de soort) van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.



4 Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied door middel van een literatuuronderzoek en een veldinventarisatie onderzocht. Op deze manier wordt het voorkomen van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming bepaald. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

4.1 Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van bekende verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen van relevante soorten, het archief van Bureau Viridis en vrij beschikbare verspreidingsgegevens. De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het mogelijke voorkomen van deze soorten.

4.2 Veldonderzoek

Naast het literatuuronderzoek heeft Ecologisch Adviesbureau Viridis een veldbezoek uitgevoerd. Dit veldbezoek heeft plaatsgevonden op 24 juli 2018. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging,

terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in en rond het plangebied beschermde soorten voorkomen.

Er is eveneens beoordeeld of voor beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is. Daarnaast is gekeken of aanvullend specialistisch onderzoek noodzakelijk is om de aanwezigheid van beschermde soorten en effecten van de werkzaamheden te kunnen beoordelen.

4.3 Analyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen verspreidingsgegevens van beschermde soorten zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen (art. 3.1, 3.5 of 3.10) van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Wanneer blijkt dat er mogelijk beschermde soorten voorkomen die negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven. Wanneer mogelijk worden alternatieven aangeboden om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien het voorkomen van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft, wordt dit aangegeven in de toetsing.



5 Resultaten en effectbeoordeling

Hierna worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Daarbij is per soortgroep een effectenbeoordeling opgenomen, waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

5.1 Vaatplanten

In alle drie de plangebieden zijn geen beschermde soorten vaatplanten aangetroffen. Binnen de plangebieden zijn hoofdzakelijk agrarische gronden aanwezig met een voedselrijk milieu. Ook is de omgeving goed ontwaterd en wordt er regelmatig gemaaid. Beschermde plantensoorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingeesteldheid niet verwacht in de plangebieden of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden.

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde vaatplanten in de plangebieden of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde vaatplanten.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde grondgebonden zoogdieren (met uitzondering van enkele vrijgestelde soorten als konijn en haas) in de plangebieden of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden voorkomen.

Effectbeoordeling

Het is uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde grondgebonden zoogdieren. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming) voor de vrijgestelde soorten.

5.3 Vleermuizen

Op basis van het literatuuronderzoek is het bekend dat in de directe omgeving van de plangebieden vleermuizen verwacht kunnen worden. Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied.

Door het ontbreken van bebouwing en bomen in de plangebieden Culemborg en Lienden is de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in deze plangebieden uitgesloten. Door het ontbreken van lijnvormige elementen waarlangs vleermuizen een vaste vliegroute kunnen hebben, is een essentiële vliegroute eveneens uitgesloten.

In het plangebied in Geldermalsen zijn wel bomen aanwezig rondom het plangebied en binnen de kaders op de oever van de Linge. De wilgen op de oever vormen alleen geen ononderbroken bomenrij die kan dienen als vliegroute en deze is hiermee dan ook uitgesloten. Ook zijn er geen grote bomen aanwezig waar vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben. Vleermuizen kunnen eventueel wel gebruik maken van de houtwal als vliegroute langs het Trichtsevoetpad. Deze valt buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.



5.4 Vogels

In alle drie de plangebieden zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Tevens ontbreekt het aan geschikte nestlocaties voor jaarrond beschermde soorten. Wegens het ontbreken van bebouwing worden de huismus en gierzwaluw niet verwacht. De wilgen langs de oever van de Linge bij Geldermalsen zijn te klein om jaarrond beschermde nesten te herbergen. Deze oeverzone met wilgen en de ruigte strook zijn erg geschikt voor algemene broedvogels om er een nest te bouwen. Verder kunnen in alle plangebieden algemene broedvogels tot broeden komen in de slootkanten en oevers, zoals wilde eend, meerkoet en knobbelzwaan. De rietstrook op de westoever bij de wetering in Lienden is geschikt voor rietvogels als de kleine karekiet.

Effectbeoordeling

Er zijn geen negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op jaarrond beschermde nesten. Het is wel mogelijk dat vogels langs de oever tot broeden komen en hierdoor tijdens de aanlegfase worden verstoord. Om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten dienen mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden, zie hiervoor hoofdstuk 6.2.

5.5 Vissen

In de plangebieden zijn geen beschermde soorten vissen aangetroffen. Dergelijke soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in de plangebieden of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (NDFF, 2018). Er is specifiek gelet op beschermde vissen als de grote modderkruiper tijdens het veldbezoek maar het habitat voldoet niet aan de eisen van de soort wegens het ontbreken van een uitbundige waterplantengroei. In het plangebied zijn in het geheel geen geschikte biotopen voor beschermde vissen aanwezig. In de wetering bij Lienden zijn soorten als bittervoorn en kleine modderkruiper aangetroffen. In de te dempen sloot in Culemborg enkel tien-doornige stekelbaars. In de Linge bij Geldermalsen zijn meer riviersoorten aangetroffen zoals snoekbaars, winde en kesslers grondel. De rivierdonderpad wordt er niet verwacht wegens het ontbreken van voldoende schuilplekken in de vorm van boomwortels en/of stortstenen.

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde vissen in de plangebieden of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde vissen. De aanleg van de natuurvriendelijke oevers en de nevengeul zullen juist een positief effect hebben op de visstand. Een natuurlijke overgangszone met een geleidelijk opwarmende oeverzone biedt schuilgelegenheid en voedsel aan jonge vis. Dit geldt eveneens voor de nevengeul waar de vissen zich kunnen verschuilen en paaïen in rustiger water.

5.6 Amfibieën

In de westelijker gelegen watergang in Culemborg is de beschermde heikikker tijdens eerdere onderzoeken aangetroffen (bron NDFF en Viridis). Tijdens het veldbezoek zijn hier geen heikikkers aangetroffen, wel veel bastaardkikkers. De heikikker is beschermd onder artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming. De heikikker wordt wegens de verspreiding en terreingesteldheid wel verwacht binnen de kaders van het plangebied in Culemborg.

De rugstreeppad is in het plangebied in Culemborg niet aangetroffen maar wel in de uiterwaarden van de Lek. Hier bevinden ze zich in pionierssituaties van ondiepe opwarmende oeverzones van geulen en poelen die geheel of gedeeltelijk kunnen droog vallen. Tijdens het veldbezoek zijn er geen ei-snoeren en larven aangetroffen. Juni en juli zijn de maanden om larven van de rugstreeppad te inventariseren. Als deze niet worden aangetroffen in deze periode dan kan de aanwezigheid van de soort in voortplantingshabitat met zekerheid worden uitgesloten.

In de plangebieden in Geldermalsen en Lienden zijn geen beschermde soorten amfibieën aangetroffen. Dergelijke soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in deze plangebieden of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (NDFF, 2018). De wetering in Lienden en de Linge in Geldermalsen betreffen diepe watergangen waar geen geschikte voortplantingsmogelijkheden zijn in de vorm van ondiepe, snel opwarmende oeverzones.



Effectbeoordeling

Dempen van de watergang in Culemborg kan larven, ei-snoeren en volwassen dieren van de heikikker doden en/of verwonden. Het dempen kan voortplantingshabitat van de heikikker aantasten. Het doden van individuen en aantasting van welke habitatsfunctie dan ook zijn een overtreding van de wet natuurbescherming.

Momenteel is het duidelijk dat de heikikker aanwezig is in de omgeving maar het is onduidelijk of de heikikker ook voorkomt in de te dempen sloot. Dit zal door nader onderzoek in maart bepaald moeten worden. Er zal dan onderzocht worden of het voortplantingshabitat betreft. Na het aanvullende onderzoek dient er op basis van de aangetoonde functie eventueel een ontheffing van de wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde amfibieën in de plangebieden in Geldermalsen en Lienden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde amfibieën. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en de nevengeul hebben juist een positief effect op soorten als heikikker en de rugstreeppad.

5.7 Reptielen

In de plangebieden zijn geen beschermde soorten reptielen aangetroffen. Dergelijke soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (NDFF, 2018). Beschermde reptielen stellen specifieke eisen aan hun biotoop. In de plangebieden zijn in

het geheel geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig zoals heide en droge schrale vegetaties etc. De ringslang is in de wijde omgeving van de plangebieden niet vastgesteld en daarmee ook uitgesloten.

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde reptielen in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde reptielen.

5.8 Ongewervelden

In de plangebieden zijn geen beschermde soorten ongewervelden aangetroffen. Dergelijke soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (NDFF, 2018). Beschermde ongewervelden als dagvlinders en libellen stellen specifieke eisen aan hun biotoop. In het plangebied zijn in het geheel geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig.

Effectbeoordeling

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde ongewervelden in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde ongewervelden.



6 Conclusie en advies

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

- *Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Ja, binnen de kaders van het plangebied kunnen algemene broedvogels tot broeden komen en in het plangebied bij Culemborg worden heikikkers verwacht.

- *Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Ja, als er gedurende het broedseizoen gewerkt wordt van 15 maart tot 15 juli ondervinden algemene broedvogels mogelijk negatieve effecten.

Ja, mogelijk zorgt de demping van de sloot bij Culemborg voor het verdwijnen of aantasten van geschikt voortplantingshabitat van de heikikker.

- *Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Ja, door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen worden negatieve effecten op algemene broedvogels zoveel mogelijk voorkomen. Deze mitigerende maatregelen worden uitgebreid beschreven in paragraaf 6.2.

- *Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?*

Ja, aanvullend onderzoek naar de heikikker is noodzakelijk. Dit zal in maart moeten worden uitgevoerd.

6.2 Mitigerende maatregelen

Indien de beschreven mitigerende maatregelen in acht worden genomen, is er geen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Het betreft de volgende mitigerende maatregelen:

- De voorgenomen werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen van vogels. Wanneer dit niet mogelijk is dan dient er een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden. Indien broedvogels worden aangetroffen kunnen de werkzaamheden niet uitgevoerd worden. Dit geldt voor alle plangebieden.
- Het kort maaien van de oevers en slootkanalen voorafgaand aan de werkzaamheden en buiten het broedseizoen om broedgevallen te voorkomen.

Vanuit de Wet Natuurbescherming geldt een algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming). Om invulling te geven aan deze zorgverplichting zijn de volgende mitigerende maatregelen noodzakelijk:

- Werkzaamheden in het plangebied dienen met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden;
- De werkzaamheden dienen vanuit één richting te worden uitgevoerd zodat eventueel aanwezige dieren de tijd hebben voor de werkzaamheden uit te vluchten naar een nieuwe leefomgeving;
- Daarnaast dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.



De aanwezigheid van de heikikker in het plangebied Culemborg moet worden aangetoond door middel van nader onderzoek in maart. Als de aan- of afwezigheid is aangetoond dient er eventueel een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. In deze ontheffingsaanvraag zullen dan mitigerende maatregelen worden uitgewerkt.

6.3 Conclusie

Door de demping van de sloot nabij Culemborg zal mogelijk voorplantingshabitat van de heikikker verdwijnen. Nader onderzoek zal de aan- of afwezigheid van de heikikker in het plangebied moeten aantonen. Het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk wanneer er voortplantingswater is aangetoond. Het nader onderzoek moet plaatsvinden in maart. De noodzakelijke mitigatie voor algemene broedvogels is hierboven beschreven en geldt voor alle drie de plangebieden.



7 Bronnen

7.1 Literatuur

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuisen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2017) Vleermuisprotocol maart 2017.
www.netwerkgroenebureaus.nl.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

7.2 Websites

Verspreidingsatlas planten
Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna
Via www.ndff-ecogrid.nl/



Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel 1 | Overzicht vrijgestelde soorten Provincie Gelderland

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)
Amfibieën	Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i> (<i>Rana esculenta</i>)

